

VOCABULARI ELEMENTAL DE CULTURA ISLÀMICA

Alcorà: Llibre sant de l'islam. Està compost per 114 sures (capítols), cadascuna amb un nombre variable de versicles. Per als musulmans, Mahoma no va escriure l'Alcorà, sinó que li fou directament comunicat per l'arcàngel Gabriel. No és només un llibre religiós, sinó que inclou preceptes jurídics i reglamenta la vida quotidiana. Els savis posteriors a Mahoma van elaborar la «xària» o legislació islàmica a partir de l'Alcorà. No pot ser considerat un llibre històric però per als musulmans és un llibre revelat. Es dona per segur que fou posat per escrit i ordenat en la seva forma actual durant el califat d'Abd al-Malik (finals del segle VII de la nostra era).

Al·là: En àrab és el nom del Déu únic, no de cap Déu particular dels musulmans. Un cristià de llengua àrab, en la seva oració i en la seva litúrgia, diu també «Al·là» per invocar Déu.

Àrab: Habitant de la península aràbiga i, per extensió, després de la propagació de l'islam es dona aquest nom als àraboparlants de l'Orient proper i del nord d'Àfrica. Però àrab no és un sinònim de musulmà: hi ha àrabs cristians (a Palestina) i els països amb més musulmans al món (Indonèsia, Pakistan, Iran), no són al món àrab.

Burca: Vel total, negre o blau fosc, habitual en la majoria de dones musulmanes de l'Afganistan i el Pakistan, que les cobreix del tot i només deixa una estreta reixeta al nivell dels ulls, que permet veure sense que sigui discernible cap tret del rostre femení.

Dhimmís: Textualment: «protegits»; nom que es donava als cristians de ritus diversos (catòlics, coptes, melquites, armenis...) que eren ciutadans de països conquerits pels àrabs i als quals es garantia la llibertat de culte, generalment a canvi d'un impost i de no participar en la vida política. En tot cas, la seva coexistència amb els musulmans no sempre ha estat pacífica.

Fonamentalisme: Paraula que s'aplica en totes les religions per referir-se a les tradicions que es volen mantenir i defensar íntegrament i sense cap modificació, perquè es consideren les doctrines i els rituals que donen sentit a la pròpia fe. És un sinònim d'integrisme.

Hadits del Profeta: Historietes, narracions curtes i literatura pietosa referida a les dites i els actes de la vida de Mahoma, tramesos pels seus amics i companys. El

conjunt dels Hadits del Profeta constitueixen la «sunna», segona font de l'islam després de l'Alcorà. És difícil esbrinar quins Hadits del Profeta són autèntics, quins són només fiables i quins són sobrevinguts (afegits per la pietat popular, però incerts) i aquesta qüestió és una de les que provoquen més debats entre els erudits islàmics. És habitual en el fonamentalisme islàmic esmentar més sovint els Haddits que l'Alcorà.

Halal: En àrab significa 'lícit', per oposició a «haram» 'prohibit'. Es diu d'alguns menjar i específicament de la carn dels animals que han de ser escorxats segons les prescripcions islàmiques (mirant a La Meca i dessagnats).

Hègira: Exili de Mahoma a l'oasi de Iatrib per tal de fugir de la persecució que patia a La Meca. Iatrib esdevingué el primer estat musulmà sota el nom de Medina. Aquest esdeveniment fundacional s'esdevingué l'any 622 de l'era cristiana i es va prendre com a origen del calendari musulmà.

Hijab: Del verb «hajaba»: 'amagar a la mirada', 'ocultar', és el vel que cobreix el cabell i el coll, però no la cara. A l'Iran es diu «txador», a l'Índia «purdah» i al món àrab «quimar» o «hijab».

Islam: En àrab aquest mot significa 'submissió' (la seva arrel és «salam», pau). És una religió monoteïsta de la família de les religions abrahàmiques, predicada per Mahoma, que confessa «no hi ha més Déu que Al·là» i que té per fonament l'Alcorà.

Islàmic: Tot el que pertany a l'islam, en sentit ampli (cultura islàmica, arquitectura islàmica...). Si «islam» significa submissió, és islàmic tot aquell que es deixa portar per Déu, val a dir, tot «muslim», musulmà.

Islamisme: Fins el segle 19, aquest mot designava simplement l'islam (com 'cristianisme' i 'judaisme' designen les respectives religions); però al llarg del segle 20 — i especialment des de l'aparició a Egipte del grup dels 'Germans Musulmans' i dels corrents salafistes a Aràbia —, s'usa el mot «islamisme» per designar els qui defensen una lectura literal de l'Alcorà, el retorn a les tradicions abandonades i l'aplicació de la «xària» o legislació islàmica a tots els nivells de la vida social i política.

Integrisme: Doctrina que pretén imposar un sistema religiós, sigui el que sigui. És un sinònim de fonamentalisme i s'usa igualment per referir-se als ultraortodoxos de totes les religions monoteïstes.

Jihad: Mot àrab que porta implícit l'idea de fer un 'esforç' (significat del mot) en nom de Déu a un preu molt preuat. «Jihad» es tradueix impròpiament per 'guerra santa', però és tot esforç fet per la fe. La «jihad» només pot ser una guerra legal quan s'ajusta a la legislació islàmica, que només l'accepta en cas de legítima defensa.

Kaba: Santuari de forma cúbica situat al centre de la mesquita d'Aljama (La Meca) i en direcció al qual miren els musulmans d'arreu del món quan resen. És el lloc més sagrat de l'islam. Segons la tradició musulmana el culte de la Kaba fou establert per Abraham i el seu fill Ismael i la pedra negra (un meteorit) que es troba en un dels seus angles fou portada del cel per l'arcàngel Gabriel. Cada any la Kaba és coberta amb una nova 'kiswa', una nova tela de seda amb una franja de textos de l'Alcorà escrits en or. Els musulmans no adoren la Kaba, sinó que aquest és un punt focal de l'adoració del Déu únic.

Musulmà: En àrab, la paraula significa «sotmès a Déu». Específicament, designa tot adepte a la religió d'Al·là, predicada pel profeta Mahoma. En el món musulmà,

quan es pronuncia el nom del Profeta s'afegeix sempre l'expressió «la pau sigui amb ell», com a mostra de respecte.

Niqab: Vel negre que tapa del tot la dona, inclosa la cara. Pràcticament havia desaparegut a finals del segle 19, però cap a 1920-1930 es reintroduí a partir de l'extensió del moviment salafista. Es porta a Aràbia Saudita i actualment també en algunes comunitats a Anglaterra.

Ramadà: Mes de dejuni legal (un dels cinc pilars de l'Islam) en record de la revelació de l'Alcorà. Té un sentit de solidaritat amb els qui passen gana i de El dejuni s'ha de fer fins la posta de sol, però té nombroses excepcions (dones embarassades, nens petits i gent gran, persones que estan de viatge, etc.). Com que el calendari de l'hègira és només lunar, aquest mes canvia cada any en relació al calendari gregorià (cristià).

Salafista: S'anomena així tot individu que es reclama seguidor de la «salfià», és a dir dels 'pietosos avantpassats', i s'inspira en ells per tal de regir la seva vida quotidiana. Reivindica les manifestacions exteriors de pietat, fins i tot les molt exagerades. Repetir els rituals contínuament és per a ells una expressió de la puresa de la fe. Representa la modalitat més rígida i conservadora de l'Islam, que patrocina econòmicament el govern d'Aràbia Saudita.

Semita: Sem és el un dels tres fills de Noé que segons el relat del Gènesi poblaren la terra després del Diluvi. A la Bíblia es diu que 'de les generacions de Sem' naixerà Abraham i d'ell en derivarà Israel. La paraula «semita» es va començar a usar al segle 18, per designar una àrea lingüística que engloba l'àrab, l'hebreu i l'arameu. A l'Alcorà no es parla de 'semites' sinó dels 'homes de llibre' que són, a més dels musulmans, els jueus i els cristians.

Umma: En àrab significa 'comunitat'. L'Islam és una religió molt contrària a l'individualisme. En la perspectiva islàmica, cada ésser humà és també responsable de tots els altres. Els creients formen la comunitat, però més enllà, la humanitat és una perquè Déu, el seu creador, és també Un. Segons, l'Alcorà: «Tos els homes constitueixen una mateixa comunitat». (II, 213).

Sunnisme: Corrent majoritari al món musulmà que reivindica la tradició, o «sunna», com una de les fonts de la llei musulmana, al costat de l'Alcorà.

Wahabisme: Doctrina que pren el seu nom del predicador conservador saudita Mohamed Abd al-Wahhab (mort l'any 1792). És la font de la doctrina salafista.

Xiisme: Conjunt de moviments polítics i religiosos sortits del segon cisma de l'Islam (657). Els xiïtes rebutjaren l'autoritat dels califes omeies i abbàsides i reivindicaren la legitimitat dels imams alíades (descendents d'Alí, quart califa, cosí i gendre del Profeta). El xiisme creu que algun dia tornarà l'imam ocult', que restaurarà la unitat islàmica. És una variant religiosa majoritària a Iran i minoritària a Iraq i el Líban.

Zakat: En àrab significa «almoïna» i és una de les obligacions indefugibles del musulmà. La prohibició de la «riba», és a dir, de l'acumulació de riqueses sense treball, és central en la moral islàmica. D'aquí la prohibició del préstec a interès. La pitjor maledicció que conté l'Alcorà és la formulada contra el ric Abú Lahab, a qui condemna la seva pròpia fortuna: «Que les seves dues mans morin i que ell mateix mori», a ell l'esperen «les flames de l'Infern» (Sura, 111). L'Alcorà s'expressa sense equívocs: «Quan volem anihilar una ciutat... fem dels seus rics els detentors del poder» (XVII, 16).